

**Masarykova univerzita v Brně
Pedagogická fakulta**

Seminární práce k Úvodu do Pedagogiky

vyučující: Mgr. Kateřina Vlčková

-

Česká školská soustava

Jméno a příjmení: Jiří Holec (174150)

Ročník: 1.

semestr: podzim 2005

14. 11. 2005

Teoretický úvod:

a) klasifikace:

- 1) Třídění na základě společenských znaků zkoumaných předmětů a jevů
- 2) Forma hodnocení vzdělávacích výsledků a chování žáků, vyjádřená kvantitativně hodnotícím stupněm, nebo verbálně hodnotícími výroky. V ČR je na základních a středních školách řízena vyhláškou ministerstva školství.

b) klasifikace vzdělávání:

Norma umožňující sladovat národní terminologii pro označování druhů a stupňů škol s terminologií mezinárodní. Vzdělávací systémy se v jednotlivých zemích světa navzájem odlišují v řadě parametrů.

Aby je bylo možné porovnávat, byla vypracována Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání ISCED a přijata na zasedání UNESCO v roce 1978.

Je používána v zemích OECD, EU a zavedena i v ČR. Užívaná podoba klasifikace ISCED rozlišuje tyto úrovně vzdělávání.

0 – preprimární (v ČR vzdělávání v mateřských školách)

1 – primární (v ČR 1. – 5. ročník ZŠ)

2 – nižší sekundární (v ČR jednak 6. – 9. ročník ZŠ, jednak nižší ročníky 6 – 8 letých gymnázií)

3 – vyšší sekundární (v ČR jednak 4 letá gymnázia, vyšší ročníky 6 – 8 letých gymnázií, SOŠ, SOU)

5 – terciární neuniverzitní (v ČR VOŠ a jiné pomaturitní studium)

6 – terciární univerzitní (v ČR bakalářské a magisterské studium na VŠ)

7 – terciární postgraduální (v ČR doktorandské studium)

9 – nezařaditelné vzhledem k výše uvedeným úrovním

V listopadu 1997 doznala klasifikace ISCED na konferenci UNESCO v Paříži určité změny.

c) Státní správa:

Forma organizace a řízení školy, doplňující samosprávu školy. V oblasti ZŠ a SŠ ji vykonávají: ředitel školy, předškolního nebo školského zařízení; obec, školské úřady; Česká školská inspekce; Ministerstvo školství a jiné orgány; v rámci VŠ jde o ministerstvo školství.

Zákon: č. 564/ 1990 Sb.

d) Samospráva:

Způsob řízení škol za účasti všech zúčastněných partnerů na rozhodování. V ČR se na samosprávě škol podílejí obecní zastupitelství, která schvalují koncepci rozvoje školství v oblasti, školní rady na úrovni obcí, které tuto koncepci připravují a kontrolují její realizaci a školní rady na úrovni škol, jejichž prostřednictvím se na řízení školy podílejí rodiče žáků, učitelé, místní podnikatelé, odborníci aj. Nezbytným předpokladem pro samosprávu ve školství je vymezení autonomie samosprávných orgánů na všech úrovních.

Zákon: č. 564/ 1990 Sb.

e) Druhy a typy škol:

f) Zřizovatelé:

g) Poradenský systém:

- 1) Poradce pro volbu povolání
- 2) Poradce pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy – většinou jako součást orgánů sociálního zabezpečení státní správy.

Vyhláška: 182/ 1991 Sb.

h) ČŠI:

Orgán státní správy, řízen MŠMT ČR. V čele je ústřední školní inspektor. Podle zákona č. 564/ 1990 Sb. a dalších předpisů ČŠI zjišťuje, kontroluje a hodnotí ve školách a školských zařízeních:

- 1) Výsledky vzdělávání a jeho průběh (vzhledem k schváleným učebním plánům, učebním osnovám a jiným dokumentům).

- 2) Personální a materiálně - technické podmínky vzdělávací činnosti.
- 3) Efektivnost využívání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu.
- 4) Dodržování závazných právních předpisů.

i) Vzdělávací politika:

Termín označuje zároveň vědní obor a praktickou činnost zabývající se plánováním, legislativou, financováním, budoucím rozvojem a jinými rozhodovacími procedurami v sektoru školství a celého vzdělávacího systému. Podle J. Kalouse lze vzdělávací politiku chápat jakožto: „Principy, priority a metody rozhodování vztahující se k uplatňování společenského vlivu na vzdělávání.“

j) Statistické údaje o školství:

k) Současné problémy a vývojové trendy:

l) Srovnávací studie výsledků vzdělávání (TIMSS, PISA, RCS aj.):

Individuální úvod:

Stěžejním tématem mé seminární práce o České školské soustavě je Rámcový vzdělávací program (dále RVZ), Národní program vzdělávání (dále NPV), Školský vzdělávací program (dále ŠVP) a jejich současné a hypotetické zobrazení v praktické současnosti.

Jistě existuje mnoho jiných témat, která mají s tématem České školské soustavy více společného, a která by se k tomuto tématu více hodila, ale už z vlastního přesvědčení jsem o ničem jiném psát nemohl. Vždyť i v široké laické veřejnosti se v posledních letech, co se českého školství týče, hovoří nejvíce o jeho restrukturalizaci, o rekonstrukci ŠVP, o změně směru v učení a vzdělávání, apod. Toto dumání, chcete-li rozvažování, nad ústředním tématem mě přivedlo k několika myšlenkám a otázkám, které bych se v následujících odstavcích pokusil nejen zajímavě popsat, ale také nějakým způsobem posunout někam jinam, do jiné roviny úhlu pohledu.

K tématu:

RVP vychází z nové strategie vzdělávání, která zdůrazňuje klíčové kompetence, jejich provázanost se vzdělávacím obsahem a uplatnění získaných vědomostí a dovedností v praktickém životě.

RVP vycházejí z kompetence celoživotního vzdělávání a formulují očekávanou úroveň vzdělávání stanovenou pro všechny absolventy jednotlivých etap vzdělávání.

RVP podporují pedagogickou autonomii škol a profesionální odpovědnost učitelů za výsledky vzdělání.

Základní vzdělávání na druhém stupni pomáhá žákům získat vědomosti, dovednosti a návyky, které jim umožňují samostatné učení a utváření takových hodnot a postojů, které vedou k uvážlivému a kultivovanému chování, zodpovědnému rozhodování a respektování práv a povinností občana našeho státu i EU. Pojetí základního vzdělávání na druhém stupni je budováno na širokém rozvoji zájmů žáků, na vyšších učebních možnostech žáků a na provázanosti vzdělávání života školy se životem mimo školu. To umožňuje využít náročnější metody práce i nové zdroje a způsoby poznání, zadávat komplexnější a dlouhodobější úkoly či projekty a přenášet na žáky větší odpovědnost ve vzdělávání i v organizaci života školy.

Základní vzdělávání vyžaduje na prvním i na druhém stupni podnětné a tvůrčí školní prostředí, které stimuluje nejschopnější žáky, povzbuzuje méně zdatné, chrání i podporuje žáky nejslabší a zajišťuje, aby se každé dítě prostřednictvím výuky přizpůsobené individuálním potřebám optimálně vyvíjelo v souladu s vlastními předpoklady pro vzdělávání. K tomu se vytvářejí i odpovídající podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Přátelská a vstřícná atmosféra vybízí žáky ke studiu, práci i činnostem podle jejich zájmů a poskytuje jim prostor a čas k aktivnímu učení a k plnému rozvinutí jejich osobnosti. Hodnocení výkonů a výsledků pracovních

výsledků žáků musí být postaveno na plnění konkrétních a splnitelných úkolů, na posuzování individuálních změn žáků a pozitivně laděných hodnotících soudech. Žákům musí být dána možnost zažívat úspěch, nebát se chyby a pracovat s ní.

Základní vzdělávání má žákům pomoci utvářet a postupně rozvíjet klíčové kompetence a poskytnout spolehlivý základ všeobecného vzdělání orientovaného zejména na situace blízké životu a na praktické jednání.

V základním vzdělávání se proto již dnes usiluje o naplňování těchto cílů:

- Umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení
- Podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů
- Vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci
- Rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých
- Přípravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svébytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňující svá práva a plnili své povinnosti
- Vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací, rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, k prostředí i přírodě
- Učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný
- Vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi
- Pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnou možností a uplatňovat ji spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci.

Vzdělávací oblasti:

Vzdělávací oblast základního vzdělávání je v RVP ZV orientačně rozdělen do devíti oblastí. Jednotlivé oblasti jsou tvořeny jedním vzorovým oborem, nebo více obsahově blízkými vzorovými obory.

- **Jazyk a jazyková komunikace** (Český jazyk a lit, cizý jazyk)
- **Matematika a její aplikace**
- **Informatika a komunikační technologie**
- **Člověk a jeho svět**
- **Člověk a jeho společnost** (Dějepis a výchova k občanství)
- **Člověk a příroda** (Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis)
- **Člověk a zdraví** (Výchova ke zdraví a tělesná výchova)
- **Člověk a svět práce**
- **Umění a kultura** (Hudební výchova a výtvarná výchova)

Jak se projevují zkušenosti ze zahraničí u nás:

Příkladem, kdy se zahraniční zkušenosti uplatňují v praxi v ČR je mnoho. Co se týče školství, může být takovýmto příkladem klidně i elitní internátní gymnázium Open Gate v Babičích u Prahy.

Škola patří Čechovi Petru Kellnerovi a rozprostírá se na rozlehlých pozemcích nedaleko Prahy. Areál je oplocený a střežen třemi desítkami kamer.

Na škole studuje 111 dětí a jen desetina z nich platí školné 47 tisíc měsíčně. Zbytku studentů ho buď z části nebo zcela hradí nadace, kterou založil Kellner s manželkou Kateřinou.

Ve škole se nachází vše od divadla, přes bazén až po stáj s koňmi. Takže je postaráno nejen o vysokou kvalitu vzdělávání „budoucí elity národa“, ale také i vyplnění jejich volnočasových aktivit.

Mísí se tu děti z velmi bohatých i velmi chudých rodin. Proto nosí uniformy a také proto zde zaměstnávají např. plavčíka černé pleti Davida; aby zabránili šikaně a rasismu.

Dopoledne škola, odpoledne kroužky. Na výběr jich studenti dostali přes čtyřicet. Mohou slaňovat v lomu, vařit, hrát v kapele, tancovat i pozorovat hvězdy.

V hodinách vyučují vždy dva pedagogičtí pracovníci. Jeden je učitel, a druhý jeho asistent. Často se vyučuje v cizím jazyku, ale překladatel do češtiny je vždy připraven studentům to čemu nerozuměli, stejně kvalitně přeložit.

Použitá literatura:

Průcha, J.: Moderní pedagogika, Portál, Praha 1997

Petty, G.: Moderní vyučování, Portál, Praha 1996

Fontana, D.: Psychologie ve školní praxi, Portál, Praha 1997

Průcha – Walkerová – Mareš: Pedagogický slovník, Praha 1997

webové stránky VÚP v Praze